

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Şeyh Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Devletin Ekonomiye Müdahale Etmesi ve Vergiler Hakkındaki Sorunun Cevabı

Anis Labidi'ye

Soru:

Esselamu Aleykum Celil Şeyhimiz, Allah sizi gözet sin ve korusun.

İslam Devleti Sultanının ekonomiye ne ölçüde müdahale ettiğini ve bir bütün olarak vergi koyma yetkisinin ne ölçüde olduğunu öğrenmek istiyorum. (Genel olarak vergilerin fıkhi düzenlemesi nasıl olacaktır?)

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekatuh.

Devletin ekonomiye müdahale etmesi ve vergiler hakkındaki sorunuza gelince:

1- Devletin ekonomiye müdahale etmesine gelince; İslam'da ekonomik nizam, devletin görev ve hakları ile insanların görev ve haklarını, hem yöneticinin hem de tebanın yetkilerini düzenleyen şeri hükümlerle belirlemiştir. Çünkü ekonomik nizam, mülkiyet ve harcama araçları açısından mülkiyetleri büyük ölçüde etkilemektedir... Nitekim İslam, bu mülkiyetleri belirtmiş ve onları her türlü ihlalden korumuştur. Dolayısıyla ferdi mülkiyet, devlet mülkiyeti ve kamu mülkiyeti vardır ve bunlardan biri diğerini ihlal edemez... Nitekim devletin, bugünkü bilinen tarzıyla müdahalesi şöyledir; özel mülkiyete el koyup onu kamu veya devlet mülkiyeti yaptığı gibi içeride ve dışarıda petrol ve madenlerin imtiyazlarının özel sektöre verilmesi gibi kamu mülkiyetini özel mülkiyet de yapabilir... Tüm bunlar İslam'da caiz değildir, bilakis her birinin kendi mülkiyetinin sınırları vardır: Fertler, özel mülkiyetlerine sahiptir, devlet ganimet ve haraç gibi kendi mülkiyetine sahiptir... Ümmet de petrol, maden ve enerji kaynakları gibi kendi mülkiyetine sahiptir... Binaenaleyh bugünkü ekonomik sistemlerde bilinen müdahalelerin vakıası İslam Devleti'nde mevcut değildir.

2- Vergilere gelince; İslam'da insanlardan alınan vergiler yoktur. Zira Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem insanların işlerini idare ediyordu ve Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in insanlara vergi koyduğu sabit olmamış ve ondan kesinlikle böyle bir şey rivayet edilmemiştir. Hatta devletin sınırlarında bulunanların ülkeye giren mallardan vergi aldıklarını öğrendiğinde bundan nehyetmiştir. Nitekim Ukbe Bin Amir'den, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini işittiği rivayet edilmiştir: لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ صَاحِبُ مَكْسٍ "Gümrük vergisi (Meks) alan cennete giremez." Ahmed tahriç etmiş ve Hâkim sahihtir demiştir. Meks sahibi, ticaret üzerinden vergiler alan kişidir... Bu ise Batı'nın ifade ettiği anlamda vergi almaktan nehyedildiğine delalet etmektedir. Zira Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Ebu Bekre yoluyla rivayet edilen müttefikun aleyh olan hadiste şöyle buyurmuştur: إِنَّ بِيَمَانِكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا "Sizin bu gününüz, bu ayınız ve bu şehriniz haram olduğu gibi kanınız, malınız ve ırzınız da aranızda haramdır..." Dolayısıyla bu, genel olup devlet de dahil herkesi kapsar. Bu yüzden vergi almak, bir Müslümanın malını kendi rızası olmadan almak olup bu da vergi almanın caiz olmadığına delalet etmektedir.

Ancak şeriatın onay verdiği bir durum vardır ki bu durumda, artış yapılmaksızın yeteri kadar para almak caizdir ve sadece zenginlerin fazla paralarından alınır. Bu durum, şayet Beytu'l Mâl ve Müslümanlar için zorunlu olan bir harcama olursa ve Beytu'l Mâl'de bulunan (miktar) da yeterli değilse, bunun karşılanması için bu harcamanın miktarı zenginlerin fazla paralarından alınmasıdır. Ama şayet harcama, Müslümanlar için değil de sadece Beytu'l Mâl için zorunluysa, Beytu'l Mâl'de olanlar yeterli olmasa bile Müslümanlardan bunun için para alınmaz, bilakis bu harcama Beytu'l Mâl'den yapılır.

Örneğin, fakirlerin gıda, barınma ve giyim gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması. Bu, hem Beytu'l Mâl'den devletin üzerine hem de aynı şekilde Müslümanların üzerine vaciptir. Zira Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: وَأَيُّمَا أَهْلَ عَرَصَةٍ أَصْبَحَ فِيهِمْ أَمْرٌ جَائِعٌ فَقَدْ بَرَأْتُمْ مِنْهُمْ ذِمَّةَ اللَّهِ. “Herhangi bir yerde, bir adam aç olarak sabahlarsa, o yerde yaşayan insanların hepsi Allah'ın zimmetinden uzaklaşır.” Ahmed, İbn-i Ömerden tahriç etmiştir. Dolayısıyla fakirlerin temel ihtiyaçlarının karşılanması için Beytu'l Mâl'de yeterli para yoksa, bu ihtiyaçların karşılanması için artış yapılmaksızın yeteri kadar Müslümanların zenginlerinden alınır...

Örneğin cihad, hem Beytu'l Mâl'in hem de aynı şekilde Müslümanların üzerine farzdır. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ “Mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin.” [Tevbe-41] Ve Subhanehu şöyle buyurmuştur: وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ “Malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler.” [Nisa-95] Dolayısıyla cihad ihtiyacının karşılanması da aynı şekilde ele alınır.

Bu nedenle iki şartın gerçekleşmesini gerektiren bu durum dışında İslam'da vergi yoktur:

Birincisi: Açık şeri delillerle Beytu'l Mâl'in ve Müslümanların üzerine zorunlu olması durumu.

İkincisi: Bu ihtiyaçların karşılanması için Beytu'l Mâl'de yeterli miktarın olmaması durumu.

Sadece bu durumda, artış olmaksızın ihtiyacı karşılayacak kadar zenginlerin mallarının fazlasında alınır. Fazlası, yani zenginin emsaline göre yiyeceğinden, giyeceğinden, konutundan, hizmetçisinden, ailesinden, ihtiyaçlarını karşılamak için bindiği şeyden ve benzerlerinden fazlası olduğunu söylüyoruz. Çünkü Subhanehu ve Teala şöyle buyurmuştur: وَمَا يَنْفِقُونَ قُلُوبَ الْعَفْوِ “Mallarından neyi vereceklerini soruyorlar. De ki; fazlasını.” [Bakara-219] Yani harcanmasında çaba olmayan şey demektir. Diğer bir ifadeyle marufa (çevrede bilinene) göre yeterli miktardan fazla olanı demektir. Zira Rasul Sallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غَنَى “Sadakanın en hayırlısı, zenginlik üzerinden olanıdır.” Hakim Bin Hizam ve Ebu Hureyra yoluyla Müttefikun Aleyh'tir. Zenginlik üzerinden olanın anlamı, yani marufa göre yeterli miktardan fazla olanı demektir.

Sonuç olarak artış olmaksızın yeteri kadarın alındığı bu durumun dışında İslam'da vergi yoktur ve sadece zenginler üzerinden alınır. Bu ise İslam tarihinde nadiren meydana gelen bir durumdur. Çünkü İslam'ın beyan ettiği devletin daimi kaynakları bunun için yeterlidir. Ancak şayet böyle bir durum olursa, yukarıda yapılan açıklamaya göre böyle bir durumda vergi almak caiz olur.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 01 Şaban 1434

M. 10 Haziran 2013

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3358/>